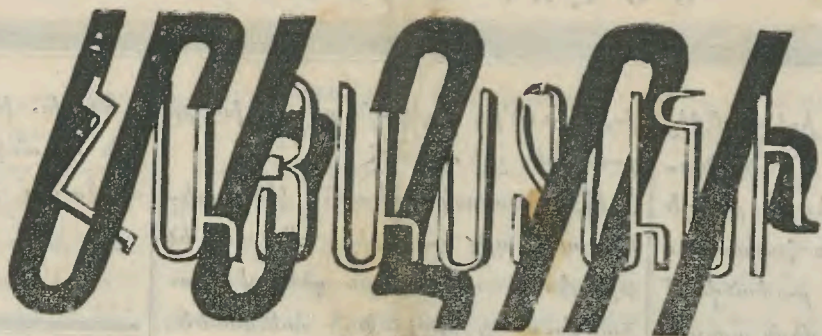

Տարեկան գինն է 10 ռուբլի:
վեց ամսուանը՝ 5 ռ., երեք ամսուանը՝ 3 ռ., ամիսը 1 ռ.:
Առանձին համարներով խաբանելիքը 5 կոպեկ:
Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիրակի և սուբ. օրերից
առաւօտեան 11—2 ժամը կէսօրից յետո:

Օտարադարձացիք զինում են ուղղակի խմբագրութեան հետ:
Էսթ. ռեդ. աշխատ. «Mezghou Hahastani» և Տիֆ.
աշխ. ռեդ. «Rédaction de Mezghou Hahastani» (Caucase):

Խմբագրութեան ուղղած թէ՛ յօդուածները եւ թէ՛ նամակները
պէտք է պարզ գրուած լինին գրողի ստորագրութեամբ եւ հասցեով,
խմբագրութիւնը կարող է փոփոխել, ուղղել եւ կրճատել յօդուած-
ները: Խմբագրութիւնը իւր վերայ չէ ստնում յետ ուղարկել յօ-
դուածները եւ պահում է երկու ամիս մինչեւ ցալահանք:

Յայտարարութիւններ համար վճարում են ամեն մի թաղին 2 կոպ.
Յայտարարութիւններ ընդունվում են հայերէն եւ օտար լեզուներով:
Յայտարարութիւններ ընդունվում են խմբագրատանը, «կովկաս»
հիւրանոցի տակ ա. Տեր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում եւ
պ. Շահմիրզեանի պալիլիօնում:

ԱՌԱՋԻԿԱՅ 1884 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՄԵԶԳՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԲԱՎԱՌԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

Կ'ընտարակի և նոյն ուղղութեամբ եւ զիրքով

Տարեկան բաժանորդագրին է 10 ռուբլի կիսամեայ 5 ռուբլի:

Թիֆլիսում ստորագրել կարելի է 1) Խմբագրատանը, 2) պ. Շահմիրզեանի պալիլիօնում, 3) պ. Ջ. Գրիգորեանի գրադարանում, 4) պ. Յ. Շահինեանցի ծխախոտի խանութում (Արծաթե դռներէն) և 5) պ. Տեր-Յովսէփեանցի խանութում (Միգրոյի տանը, օկուպացի հիւրանոցի տակ): Իսկ օտարադարձացիք թող բարեհաճեն զինել խմբագրատունը: — В редакцию «МЕЗГΟΥ» — присылать.

ԲՈՎԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. — I) Առաջնորդներ, II) Ազգային, III) Բարոյական IV) Բանասիրական, V) Թղթակցութիւնը, VI) Խմբ. լուրեր, VII) Խառն լուրեր, VIII) Ֆէլի-ետոն, VI) Յայտարարութիւնը, X) Պատասխաններ խմբագրութեան:

ՏԱՆՈՒԹ. — ՄԵԶԳՈՒՆ՝ առաջիկայ տարին կը հրատարակվի չորս անգամ: Իսկ եթէ միջոցները ներքին և ԶՈՐՍ կամ արտին անգամ:

Այսօր, դեկտ. 18-ին, առաւօտեան 11¹/₂ ժամին երաժշտական ուսումնարանի դահլիճում Գ. Օլոյիկիսի պրոֆեսորի վերայ, Չիթախովի տանը կը լինի 2-րդ ՀԱՊԱՐԱԿԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆԸ Գ. խա-տիսեանի:

Տիեզերքի վերայ — մարմիններ, բնութեան երեք թաղանթութիւններ, Գարվիլի ուսումը:

Նստարանների գները են. երեք առաջին կարգերի 1 ռուբլի, մնացեալ կարգերի — 50 կ: Տոմարները վաղ օրը կարելի է ստանալ երաժշտական ուսումնարանի շէնքից արի մօտ:

ԲՈՎԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
Կաթողիկոսական խնդիր:
Ազգային. — Թղթակցութիւններ
Թիֆլիսից և Մեծ-Ղարաբաղից:
Քաղաքական լուրեր:
Մարտական լուրեր:
Խառն լուրեր:
Յայտարարութիւններ:
Բանասիրական. — Մեզգուի
պատկը Տուրքիայի գերեզմանի վերայ:

Թիֆլիս, 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 1883 թ.

Մեր անցեալ յօդուածում մենք ցոյց տուինք, թէ որքան վնասակար

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԵԶԳՈՒՆ՝ ՊՍԱԿԸ ՏՈՒՐԳԵՆՆԵՎԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ ՎԵՐԱՍ:

Հանրահռչակ Տուրքիայի ցաւալի մահուան բոլոր առանց արձագանքի չը մնաց մեր աղքատիկ պարբերականի գերակառնութեան մէջ, ջր մնացին նաև առանց ձայնակցութեան այն զրոյցները և դատողութիւնները, որոնք նորոգվեցան այս առիթով Ռուսիոյ լուսաւորեալ դատակարարի մէջ, այս մեծ տաղանդի արած ծառայութիւնը և արժանիքը ամբողջութեամբ, պատկերացնելու նպատակաւ 179 պատկ 179 պատգա-մաւորութեան կողմից, որոնք դարդա-րում էին պանդխտութեան մէջ ծիրակած հայրենասէրի դադարը, — սա հասարակ բան չէ, սա մի խորհրդաւոր նշան է, մի հաստատ ապացոյց, թէ որքան մեծ էր յուզարկաւորների յարգանքը և սէրը դէպի ննջեցեալը և թէ որքան անհուն էր նրա մտաւոր բարոյական կա-րողութիւնը, որ կապել էր այսքան բազմութիւնը իւր անուան հետ սիրոյ և երախտագիտութեան զգացմունքնե-րով:

Կատարելապէս իրաւունք կ'ունենային մեր հակառակ խօսողներն, եթէ մենք էլ լինէինք այդ լուսաւորեալ ազգերի զրոյթեան մէջ, նոյա կատարելու-թեան հասած, կամ գէթ մեր մա-մուրն իւր հմտութեամբ իւր ազ-գային գործերին, գործիչնե-րի կեանքին և սոցա գործառ-նութեանը: Բայց զժողովրդար այս ևս չը կայ, որովհետեւ ինչպէս մեր անցեալ յօդուածում ասել էինք, մեր մէջ փաստերի մեծ մասը սեպակա-նութիւնն էին դարձած հասարակա-թեան, այլ մնացած են և մնում են իրրեւ ապագայ պատմութեան միայն նիւթ կամ սինդուր, կամ պատրի-արքարաններում, կամ առաջնորդա-րաններում և կամ նոյն իսկ գործող անձանց մօտ, ուստի և այն փաստե-րը, որոնք կարող են և պէտք է լի-նէին այս կամ այն գործիչ բնաւո-րութիւնն արտայայտող, անձանք են մամուլին և հասարակութեանը: Գոր-ծիչների կեանքում լինում են բոլոր-նր, որոնք նոյա ողջ մեծութեան, կամքի հաստատութեան, իմաստա-թեան և կամ սոցա հակառակ յառ-կութեան արտայայտւելն են լի-նում:

Ճշմարտամի միջոցն մի բոլորում միայն ցոյց տուած հաստատմուն-թիւնը — սօսած մի խօսքը — հերիք են բնաւորելու համար գործիչ անձնա-ւորութիւնը: Բայց այդպիսի բոլորնե-րի մէջ կատարված գործերը կամ յայտնված կարծիքներն ո՞ր կապոյտ կամ զեղեկ գրքում են կարգում հայ հասարակութիւնը կամ մամուլը: Սո-քա հաստատմունք մեր մամուլին և հա-սարակութեան մեծ մասամբ կամ

չնորհիւ մշակութափոփոխութեանը և կերպարան, որոնց խրատականը պա-տիւ ունեցաւ լրագրի անունով պատկ զինը այդ մեծ մարդի դադարի վերայ ի յարգանս նորա յիշատակի:

Հարկաւ վիտալի է, որ մեր ընթեր-ցողների մեծամասնութիւնը, որ անձե-ռահաս է ուստաց գրականութեան լե-զուին և գուցէ դորա համար Բաֆֆի-միայնակ երկրպագուն է, — անձանք է գէթ թարգմանութեամբ այս մեծ հա-նարի ստեղծագործութեան հրաշագեղ, զմայլեցուցիչ և միշտ արգահատութիւն և վստմութիւն բուրդ ունին: Այն ժա-մանակ կ'իմանայինք թէ ինչ է Տուր-գէնէվը, ինչ բարձրութեան վերայ սլա-նուում է նորա կարող, ինչպէս աղան-դը և ինչ խորութիւնից դալիս է նորա համակրելի, գթաշարժ ձայնը:

Ճշմարտ է, Տուրգէնէվի երկաթիւր-թիւնների իմաստը, ոգին և ձայնը ըմբռնելու համար պէտք է փոքր ինչ հիմնաւոր տեղեկութիւն ունենալ ուս-ազգի բազմաշարք կեանքի հաղորա-մաւ պատմութիւնից: Բայց կարծում եմ, որ եթէ թարգմանած լինէր դորա ընտիր-ընտիր հեղինակութիւններից գո-նէ միւրը, օրինակ՝ նոր «Наркынь» (Երախրգակո բառացի՝ Երախրգակո)

Այս վեճակի մէջ, մեր կարծիքով, մամուլը կարող չէ ամեն գործիչ ըստ արժանւոյն գնահատել և ձանաչե-նել, նա միշտ կարող է սխալել և ար-գարութեան դէմ մեղանշել: Այսպի-սի հանգամանքում ամենից ճիշդ և հաւատարիմ աղբիւրներն, որոնցից կարելի է ստանալ հաստատ և ար-գար տեղեկութիւնը և վկայութիւնը մեր կաթողիկոսացու եպիսկոպոսների մասին — են Արքեպիսկոպոս Նիկոլայ Նիկոլայի և Կ. Պոլսի պատրիարքարանը:

Այսպիսի հանգամանքում մեր մամուլը անկարող և հեռու ամեն մի գործիչ իսկական նշանաւոր գոր-ծերին և նորա մաւոր կարողու-թեանց գիտակ լինելից, պիտի իւր գնահատութիւնն որ և է անձնաւո-րութեան մասին հիմնէ կամ նորա մա-նաւոր կեանքի մասին ստացած ան-նշան տեղեկութեանց կամ իւր նորա հետ ունեցած անձնական յարաբե-րութեան վերայ, որոնք երբեք չեն կարող ճշգրտութեամբ արտայայտել գոր-ծող անձի բնաւորութիւնը: Արդեօք այսպիսի արամադրութեան և հըմ-տութեան հետեւն չէ՞ պատուական «Արշալոյս Արարածան» լրագրի ար-տայայտածը գեր. Միլլերիսից եպիս-կոպոսի մասին, մինչեւ գիտենք, որ նորա ժամանակ թէ՛ Զմիւռնիոյ զեղ-րոցներն ապահով և բարեկարգ վի-ճակի մէջ են և թէ՛ Նորին Կերպա-տուութեան ժամանակ նշանաւոր գո-հողութիւնը եղած են ազգային հառ-տատութեանց համար:

Այսպէս մեր մամուլի միջնորդու-թեամբ ընտրողական ժողովները կա-թողիկոսացուների վերաբերութեամբ լուսաւորելու ցանկութիւնը կը մնայ

անունը չարտասանվեն նոյա անուն հետ, որոնց գրելից մազ ու դառնու-թիւն է թափվում: որոնց ձայնը ատե-լութիւն, բաժանմունք և զայրոյթ է շարվում, թոյլ ու լինի մաքրել մոլո-րում: — մենք այստեղ Տուրգէնէվի կեանքը իւր կենդանի նկարով պատկե-րացնելու համար՝ առաջ կը բերենք ուրիշի խօսքերը: Այս խօսքերը դրա սգաւոր ազգակիցների բերից չեն, ո-րոնք կարող էին պարծենկոտութեան գովեստ համարվել:

Այս խօսքերը ֆրանսիական ազգի մտա-ւոր-բարոյական անշէջ հանճարների պարագլուխը՝ Լուի Բրանտն է ար-տասանած որպէս դամբանական, երբ ժողովել էին Բարիկադը Տուրգէնէվի նշխարները իւր սիրած հայրենիքը յու-ղարկաւորելու: Բաւական է մի հանճա-րի քաշած վտերի համար՝ եթէ նրա գնահատութիւնը է՝ Ռուսանի դամբա-նականութիւն է: Այն նրա խօսքերի ծաղ-կաքաղը:

« Տուրգէնէվի հոգին անհատ անձնա-ւորութեան հոգի չէր, անձնաւորու-թեան՝ որ քիչ թէ շատ բնութեան ծիրով օժտված է: Այս հոգին մի կեր-պով մի ամբողջ ժողովրդի խիղճն էր: Յա-ռաջ քան թէ աշխարհ գալը՝ նա ապ-

միշտ միայն pia desi, deria և աւելի
փնտրակար քան օգտակար կարող է
լինել:

Միւս անգամ մենք կը խօսենք այն
մասին, թէ ինչո՞ւ այդ ընթացքը
այսինքն մամուլի միջնորդութեամբ
ընտրելներին անձնաւորութիւնը լու-
սաւորելն օգտուէտ լինում է և գործ-
է գնվում լուսաւորեալ աշխարհնե-
րում, իսկ մեր մէջ նա փնտրակար
կարող է լինել:

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

ՅԱՐԳՈՑ ԽՄԲԱԳԻՐ

11-ին նոյեմբերի

Եթէ մի որ և է անհատ գրիչ է
վերցնում և հանդէս է հանում Թիֆ-
լիսում գործուած և թերեւս գործ-
ւող ու գործուելի զեղծմանց, անբա-
րեկարգութեանց մասին՝ կարծում են,
թէ այդ լինում է թշնամական յա-
րաբերութիւնից... լրագրի յարձակ-
ւող բնաւորութիւնից: Բայց ի՞նչպէս
չը գրես, երբ անկարգութիւնը, հա-
րաւատարութիւնը գործվում է Թիֆ-
լիսի պէս մի քաղաքի սրտում, այն էլ
որ ցերեկով: Ես միայն կը նկարագրեմ
Սաղի կոչուած վաճառատնի վերայ
ամենօրեայ տեղի ունեցող գործերի
մասին:

Ամենայն օր վաղ առաւօտից սկը-
սած քաղաքիս չորս կողմերից ան-
դադար խմբերով անհամար տաւար-
ներ, ոչխար և այծ յիշեալ վաճա-
ռատեղին լնում են, միւս կողմից էլ
գնողները մեծ թուով խմբվում են և
իրենց բոլոր ճարտիւթիւնը գործ
գնում արժան գութս բերելու (առ-
նելու): Դեռ այդ ոչինչ, մի ուրիշ
տարր ևս որ հարստահարելուց, կե-
ղեքելուց և փնտրելուց աւելի, մի ու-
րիշ բարի գործ կատարելու անքն-
դունակ է. դա ընդհանուր առմամբ
կոչվում է դ ա լ ա լ: Դալանները թը-

ւով չեն աւելի քան 20. իրենց մէջից
մէկին ուստարաշ են նշանա-
կել և իւրաքանչիւրի ձեռք բերած
փողերը (ինչպէս իրենք են հաւատա-
ցում) հաւատարմաբար բաժանվում
են բոլորի մէջ: Ինչպէս վերն առաջի,
այդ դասակարգը կենդանիներ վաճա-
ռահանողներին ամենայն տեսակ տան-
ջանքներին է ենթարկում. եթէ մէկի
համար ձեռնառու է իւր կողմ 10—
12 ու վաճառելու՝ դասարկ խոստա-
ցած 1 ու համար դալալը իւր խիղ-
ճին խաղաւ լուայած՝ բռնողներին
հարուածներով և զեղծիքներով,
ողորմելի զիւղացուց ուժով պոկում
է կենդանին և զատարին տալիս, բայց
դեռ այդ բոլորը չէ. կովտորիցի էլ
քչից մի 50 կ. իւր ջափա հալ
է վերցնում: Եղաւ, որ զիւղացին չը
կամեցաւ դալաններին վաճառել՝ այն
ժամանակ զիւղացին պէտք է կամ
իւր անասունները յետ քչի կամ կի-
սազնով վաճառել, որովհետեւ դալալ-
ները ամենայն կերպով կենդանիների
արժէքը կտրում են:

Չը մոռանանք, որ ամենքի բերա-
նից լուծմանը, թէ դալանները նշա-
նակուած են քաղաքային վարչութեան
կողմից, որպէս զի գնող-վաճառողնե-
րին աւելտուրի մէջ համաձայնեցին.
յիշուի, եթէ ուսանելի թէ, այ-
լանդակ խումբը վարչութեան կար-
գադրութեամբ գոյութիւն ունի, նո-
րա ներկայութիւնը յայտնի է՝ էլ
բառ չիմ գտնում ասելու: Դալալ-
ների մէջ Օճանէս անունով մի վեթ-
խարի մարդ միայն հարուածներով և
անլուր յիշողներով է խօսում ամեն-
քի հետ: Բայց արի՛ տես՝ դու, որ
վարչութիւնը կարգ պահպանելու
համար երկու մարդու ուժի է վը-
ճարում, որոնց միայն ներկայութիւնն
է նշմարվում, զոգանից մէկը բազա-
նիկն է, իսկ միւսը քաղաքապետ (го-
родовой) ստորին ստորինաւորը: Գիւ-
ղացին ոչ մի կողմից պաշտպանութիւն
չը գտնելով, անձաբացած ամեն տե-
սակ զբոսնք տանում է, իսկ ուսուրա-

վայից ուժի վայրէջքները գտնւում
յաւայեցնել չեն ուզում:

Եթէ քանակութեամբ կենդանի-
ներ ամենայն կողմերից մտնում են
Թիֆլիս և ամենաշինքն գնորդ վա-
ճառվում: Չլրից եկած ամենամեծ,
ամենագէր կողմն Թիֆլիսի դասար-
25 ու աւելի չի վաճառում նորա ի՞նչ
փողի է թէ կենդանիներով վաճա-
ճառականութիւն անողը մեծամեծ
փնտրելին է ենթարկվում, մէկը պա-
կասով չի վաճառի՝ երկրորդից կը
գնի, բայց և այնպէս վարչութիւնը
տաւարի մի տակ ան 8 կողմից
չի պահանջում, թէ և այսպիսի ար-
ժանութեան ժամանակ 5 կողմից
աւելի տակաւ չը պէտք է նշանակվել:
Անցեալ փետրվար, մարտ ամիսներում
ճեռած գառը վաճառվում է 1 ու.
20 կ., 1 ու. 40 կ.: Կենդանիների
չը լուծած արժանութիւն է արւում
ընդհանրապէս:

Ա.

ՄԵՆՎԱՐԱՐԻՒՄԱՍ

14 նոյեմբերի.

«Մեղուի» № 106-ի մէջ ի միջի
այլոց և մի լուր կար Ղարաբաղիսա-
յից պ. տանուտէրի վերաբերութեամբ:
Վերջինս ինձ լրի հեղինակ է կար-
ծում ասելով թէ՛ ն, տաւը նալ-
բանդանց կը նշանակէ:

Յարգյ խմբագիր. ձեզ խոմ լաւ
յայտնի է, որ այդ լուր գրողը ես
չեմ և ես կարիք էլ չ'ունիմ այդ-
պիսի լուր գրելու, քանի որ այդ ա-
մենք մեզ լաւ յայտնի է, իւր իսկա-
կան պատճառներով՝ թէ ինչից են
առաջացել այդ սկանդալները... Բե-
րեմ, յարգյ խմբագիր, խնդրում եմ
ձեր կողմից միամտացնել պ. տանու-
տէրին, որ ես լրի հեղինակը չեմ:

Իսկ պ. Ն. ին խորհուրդ ենք տա-
լիս և խնդրում որ մի այդպիսի բան
գրելիս՝ թող պարզ ստորագրէ իւր
անունը, որպէս զի իւր զլխի փոխա-
րէն, ոչ զքի դու իս չը յաւելնին:

Յ. խ. խնդրում ենք այս երկո-
ղին մի անկիւն շնորհելու «Մեղուի»
մերձակայ համարներից մէկում:

Արշակ Նալբանդեանց:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աշակերտներին և Արաբի-փաշայի
ամրոխտ յաղթող գէնէրալ Ռեզու-
լը, կամաւորներին վարձատրութիւն
բաժանելիս՝ առաջ զինւորներին ճառ-
որոյ մէջ բաց կերպով յայտնեց, որ
ի ն ք չէ հ ա տ ա ու մ խ ա ղ ա-
ղ ու թ է ա ն պ ա հ ա ն մ ա ն: Ով
որ երեւակայութեան անձնատուր չէ,
պէտք է տեսնէ, առաջ անդղիացի զե-
նէրալը, որ Եւրոպայում մեծ պա-
տերազմի համար պատրաստութիւն է
տեսնելում, որոյ համար և բոլոր ազ-
գերը եւանդով պատրաստվում են:
Անդղիացի մասին ասում են, որ նա
զինուորական աղբ չէ, մինչդեռ իս-
կապէս անդղիացիք ամենապատերազ-
մաստը ազգին են աշխարհիս երեսին,
և ուրիշները հետ համեմատելով ա-
մենից քիչ վտանգի ենթարկված: Ոչ
ոք այնքան պատերազմ չէ մղում,
որքան Անդղիան, ոչ մի աղբ չ'ունի
այնքան փառաւոր պատերազմական
յաջողութիւնը: Բայց Անդղիան էլ
պէտք է պատրաստվի առաջիկայ պա-
տերազմի համար, որովհետեւ նա իւր
ներկայ ուժերով չէ կարող վճռական
զեր խաղալ: Բայց նա պէտք է ասէ
վճռական խօսքն, ուստի և հարկ է
նրան հետեւել «para bellum» (պա-
րատիր պատերազմ) կանոնին: Այս
դրութեան մէջ կամաւորներին մեծ
բանակը մեծ նշանակութիւն ունի և
պէտք է նպաստել նորա կապի աւ-
րութեան կանոնաւոր զօրքի հետ:

— «Der Rund» լրագիրը հաղոր-
դում է, որ Եվէյցարիայի զաշնակ-
ցական խորհրդի արտաքին գործոց

բաժնի կառավարիչ պ. Ռիչմոնդն
զինուորական տոնախմբութեան ժա-
մանակ ասած ճառի մէջ արտասանեց.
«Արթուր Կէլը» և թող չվէյցարի-
ան պատրաստվի իւր երկրի պաշտ-
պանութեան համար: Եւրոպայի հա-
րկունի վերայ հաւաքվում են շատ
սեւ ամպեր: Հագել թէ կարելի լինի
ազան մնալ պատերազմից, որ վա-
րուց արդէն պատրաստվում է և կա-
րելի է, որ հենց զարնանք սկսվի:

— Հեռագիրն արդէն հաղորդեց,
որ Անամի թագաւոր չին-Հան, Տիւ-
ղիլի յաջորդը, որ օտորագրել է
զաշնակարութիւնը Ֆրանսիայի հետ
թուաւորվել է Մանդարինների կու-
սակցութիւնից, հաւանական է, որ
չինական գործակաւորները զրգամբ:

«Չը կամենալով նուազել, ասում է
«Temps» լրագիրն, այն երեւոյթի նը-
շանակութիւնը, որ ցոյց է տալիս
թէ մեզ թշնամի կուսակցութիւնն
ունի և անդամներ չունի արքունեաց
պաշտօնական շրջաններում, մենք
կարծում ենք այնու ամենայնիւ, որ
չին-Հանայի մահը չէ կարող առան-
ձին նշանակութիւն ունենալ պատե-
րազմական կողմից: Տիրելով Հիւսիս
թիւրքանի ամրութեանց մենք իշ-
խում ենք մայրաքաղաքի զիջել վը-
րայ, որովհետեւ Անամի մայրաքա-
ղաքը տէրութեան մասերի հետ յա-
րաբերութիւն ունի անտանելի ճա-
նապարհներով և ենթարկված է Տա-
ան Անայի ամրոցների կրակին, որ
պաշտպանում են պահպան գործը,
բաղկացած 500 ծովային հետեւակ
զինւորներից, 100 հրացանաձիգնե-
րից, և 120 թնդանութաձիգներից,
բացի սրանից երեք պատերազմական
նաւեր պաշտպանում են գետը:

Յայտնի բան է մենք այդպիսի ող-
բերական վերջ չ'էլիք գուշակում
Տիրելիկ յաջորդին: Նա գահը բարձ-
րացաւ ոչ թէ նորա համար, որ եւ-
սակից էր զաշնակցութեան մեզ հետ,
այլ ընդհակառակն, որովհետեւ էր
մեր ամենանշաշտ թշնամիներից մե-
կը: Նա փոխարինեց հանգուցեալ

բում էր հաղարամականների ընթացքում.
Գեղարուստական պատերազմների ան-
վարձան կարգը տեղաւորված էր նորա
սրտի խորութեան մէջ: Երբեք ոչ մի
մարդ չէ մարմնացրել իւր մէջ մի տմ-
բողջ ժողովուրդ, Նորա մէջ ապրում
էր մի ամբողջ աշխարհ, որ խօսում էր
նորա լեզուով: Նախնիների ամբողջ
սերունդները, որոնք լուռ ու լքված
էին դարերի մոռացութեան մէջ՝ սորա
միջնորդութեամբ կեանք ու լեզու են
ստանում:

«Հաւաքական խմբերի, լուռ ու մըն-
ջիկ հանձարը խոշոր մեծ ու վսեմ բա-
նի աղբիւր է: Բայց խմբերը ձայն
չունին, նորա միմիայն կարող են զգալ
և թնթողել: Նոյա հարկաւոր է արտա
յայտիչ, մարգարէ, որ խօսէ նոյա հա-
մար: Ով կարող է այս մարգարէն լի-
նել, Ով կարող է արտայայտել այն
վիշտերը, որ հերքում են նորա, որոնց
ձեռնառու է այդ տառապանքը չը տես-
նել, որովհետեւ այդ վիշտը, տառա-
պանքը խաղաղարում են զոհուածների
անխուղ, երջանիկ լաւատեսութիւնը
(օպտիմիզմ): Այդ կ'արտայայտէ մեծ
մարդը, միայն եթէ միենոյն ժամանակ
նա հանձարի տէր է և սիրտ ունի: Այն
թէ ինչի մեծ մարդը բոլոր մարդերից

ամենաբնից աղատութիւն ունի, նա ա-
նում է և խօսում է ոչ թէ այն, ինչոր
ստակական մարդը կամենում է: Նորա
բերանով խօսում է ճշմարտութիւնը,
Հաղար տարվայ տառապանքները և
յայտերը զրկած են նորա վերայ և ա-
ռաջնորդում են նորա գիտցողը: Բաղ-
միցս պատահում է. ինչպէս եղած է
խորայելի մարգարէների հետ, որ կան-
չում են նրան անխելու, բայց նա օրհ-
նում է. — նրա լեզուն հնադանդում է
յերկնուստ իշած հոգեւորն:

Այս խօսքերից յետոյ ցոյց տալով
որ Տուրքէնէլի կոչումը հաշնակցուցիչ
էր, է. Ռեշնադը շարունակում է.

«Նորա լայն սրտի մէջ հաշնակցան
հակասութիւնները, հակառակութիւն-
ները. անխելը և ատելութիւնը նորա
զեղարուեստի թովիչ տպաւորութեան
տակ զինաթափ եղան: Այն շրջանում,
ուր մեզ մտցնում էր նա, կորցնում էին
խրեանց թոյնի դուռնութիւնը այն խօսքերը,
որոնցից սովորական կեանքը զոգում
լայնում է: Հանձարը մի օրվայ մէջ կա-
տարում է այն՝ որի վերայ ամբողջ
զարեւր վաստակում էին: Նա պատրաս-
տում է այն օրինանք, որի մէջ միշտ
անդամ նրա հակառակորդները վերջ ի
վերջոյ համոզվում են, թէ նորա մի-

միայն աշխատակիցներ էին եղած. նա
սկզբին է գնում բոլորամիտ ներողու-
թեան մեծ զարեկութիւն... Յիշեց բարձր
կանգնած է մարդկութիւնը, կամ եթէ
կամենաք՝ միաբը, Տուրքէնէլը՝ զգալու
և ստեղծագործելու տարազով՝ պատկա-
նում էր մի ցեղի, բայց նա պատկա-
նում էր ամբողջ մարդկութեան յա-
նում այն բարձր իմաստասիրութեան,
որ պարզ ճայեացք ունի մարդկային կեանքի
պայմանների վերայ և աշխատում է՝ առանց
նախառեալ գողափախների ճանաչել իրա-
կանութիւնը: Այս իմաստասիրութիւնը
միաւորված էր նորա մէջ հեղութեան
հետ. կապված էր նրա մէջ սիրոյ հետ
զէպի կեանքը, կարեկցութեան, ցաւ-
ակցութեան հետ զէպի կենդանի էակ-
ները, մանաւանդ զէպի թշուառ զոհերը:
Նա բոլորովն սրտով սիրում էր այս
տառապան մարդկութիւնը: Նա կա-
րեկցում էր նորա ազատ ձգտման դե-
պի բարին և ճշմարիտը: Նա այդ մարդ-
կութիւնը չէր ճայում ու ցնորներով և զա-
ռանցներով: Նա չէր ուղիւստ դորա բա-
ղաբները: Երկամեայ քաղաքականութիւնը,
որ լլկում է տառապանքներին՝ նորա սրտին
ու հոգուն օտար բան էր: Եւստոյ խա-
րէութիւնը նրան երբեք կանգ առնել
տուած չէ: Տիւրքէնէլը նման՝ նա պատ-

րաստ էր միշտ նորից սկսել անյաւաղ
վերջացած գործը:

«Ներքին մեծ և աղիւս բարեկամ-
աւում է Ռեշնադը՝ խօսքը աւարտելով—
մեղանից հեռանում է միմիայն քո
փաշին: Բայց այն՝ որ քո մէջ անմահ
էր, — քո հոգեւոր պատկերը կը մնայ մեզ
հետ: Գո չ'ազգաղը, որոնք կը դան հաւ-
բուրեղու, թող նոյա համար առհաւ-
առաջեայ լինի՝ որ միաբանած են նոյա
մի հաւատով դէպի առաջագնացու-
թիւն: Ե. երբ դու կը հանգչիս քո
հայրենիքում, թող նորա, որոնք կը
դան երկրպագելու քո գերեզմանին,
կարեկցութեամբ յիշեն այն հեռոււոր
երկրը, որտեղ դու գտար այնքան սըր-
տեր, որոնք կարողացան քեզ հակա-
նալ և սիրել:

Հանձարեղ պերճախօսի խորհրդաւոր
և իմաստասիր խօսքերը կարծեմ բաւ-
կան են մեր համարակներին իմանալու
համար՝ թէ ով է Տուրքէնէլը: Մի քա-
նի տեղեր գիտութեան մեծ շնորհ
ցինք, որ մեր Վշակ-Բաղիթի-Փաւստոս-
ականները՝ Ամիրխաններով հանդերձ
իմանան թէ կայ արդեօք հայ-Տուրքէ-
նէլի ընդհանուր ոճի մէջ այս գծերը:
Մի երկու խօսք եւս «Մեղու» գրուցէ
համատեղութիւնից Տուրքէնէլի յուշաբ-

Թագաւորի երթորդիններէն մէկին, որին մանգարինները մեծ խորհուրդը զօրկց զահից, որովհետեւ կարծում էր, թէ նա համարձակ է հաւատութեան մեզ հետ:

Հին-Հոան զաշնագրութիւն անեւ լով մեզ հետ, գործեց ըստ պահանջման համաձայնացող և նոյն կուսակցութիւնն, որ նրան դաճը բարձրացրեց, թուեաւորեց նրան, եթէ մեզ յաջողէր մեր թշնամիներին հեռացնել Տօնկին, եթէ մեզ պատահէ զմեռական յաղթութիւնը անէինք, Ան-նամի մանգարինները չէին համարձակել իրանց գլուխները բարձրացնել, բայց նոքա ինչպէս և Տօնկինում, հաւաստի էին ծովային աւազակների և անկանոն զօրքերի օգնութեան, որոնք յարձակվեցան Հան-Ջիւնոնի և Հայ-Փոնդի վերայ: Նոքա աշխատում էին իշխանութիւնը չիւզում ձեռք գցել, որպէս զեւեռանդով դիմադրեն մեր տիրապետութեան և կարողացան խոչնդոտ լինել մեր պատերազմող զօրքի ընթացքին: Մենք չը պէտք է անձնատուր լինինք ցորենների, շուտով մենք ստիպված կը լինինք տիրութեւն Աննամի մայրաքաղաքին, պահել այստեղ պահապան զօրք, և արտաքին այնտեղից մանգարիններին, որոնք մեզ այսպէս չեն վերաբերվում: Բայց եթէ թշնամեաւոր, որովհետեւ մեր միջամտութիւնն երկրի զօրծերի մէջ վերջ գրեց այն կառավարութեան, որպէս շնորհիւ նոքա այնպիսի բարձր դիրք և հարստութիւն են ձեռք բերած:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ամսոյս 11-ին տեղւոյս երաժշտական ընկերութեան դահլիճում 11½ ժամին եղաւ մեծ. պ. Գ. Ս. Խաթիսեանի դասախօսութիւնը, Կատարստութեան ներկայութեան գիտութեան կարևորութիւնը կեանքի համար, որ պ. դասախօսը աշխատեց շատ օրինակներով շօշափելի անել ունկնդիրներին: Բուն ծախսահարութեամբ վերջացաւ դասախօսութիւնը:

Ամսոյս 11-ին կէսօրին ի ներկայութեան սրբազան առաջնորդին տեղի ունեցաւ սուրբ Նշան եկեղեցու բակում բացումն նոր օրհորդական ծխական դպրոցի, որոյ հոգաբարձութիւնը իր վերայ է առած Թիֆլիզի Հայոհեաց բարեգործական ընկերութիւնը:

«Այովկադի» խմբագրութիւնը երաժշտական ընկերութեան դահլիճում ամսոյս 11-ին երաժշտական-գրական երեկոյ կազմեց յօդուտ ու Նուսէի զըպրոցին: Արդիւնք գոյացել է տղ երեկոյից 1006 ռ. 60 կ., որ և յանձնվել է ըստ պատկանելոյն:

«Այովկաս» լրագիրը հաղորդել էր, որ երկրորդ կաթիլական գիմնազիոնի մի քանի աշակերտք արձակվել էին ուսման վարձը հատուցանել անկարող լինելու համար: Այդ գիմնազիոնի բարեգործական ընկերութեան նախագահ իշ.

Բարատովը որոշել է առ յօդուտ չբաւոր աշակերտաց երեկոյթ, պարի, վրձնադրութեամբ, որոյ համար յայտարարվում է, որ վրձնադրութեան համար նուէրներ կտրելի է ուղարկել իշխանութեան Բարատովին, կուրի բեաւական դպրոցի հանդէպ, առն Ն 11:

Գրականութեան մէջ յայտնած մի գաղափար քննենք և այն արդարութեամբ, ոչ միայն օգտաւէտ, այլ և կարեւոր է: Այս քննութիւնը պիտի լինի ազնուութեամբ և ոչ բռնադատութեամբ և կողմնակի նպատակներով: Իսկ մէկին այնպիսի գաղափար սեպհականին, որ նա բնաւ յայտնած չէ և վեր կենալ գաղափարել այդ գաղափարը և աւելի քան անարդարութիւն է և ընթերցող հասարակութիւնը յիմարի տեղ զննել է:

Այսպիսի գրականական գրադարձներով և գողերով լի է մեր գրականութիւնը: Մի տղեւ տղայ, մի անուսում արեւոյ կամ քահանայ, մի սուտ քրիստոս ձեռքող խաչագող վրտաճ ժողովրդեան տգիտութեան և ըստուգելու անկարողութեան վերայ, իրանց հակառակորդին յատկացնում են նորա չը յայտնած գաղափարն և իրանց չարութեան և վրիժու բաւարարութիւն տալու համար մոլորեցնում են ժողովուրդը: Այսպիսիներէն մէկն էլ է պ. Ն. Տ. Գ., որ «Արձագանք» Ն 50 պ. իրէկէնանի նամակի առթիւ խօսելիս մեզ յատկացնում է այն գաղափարը, թէ Լեւոնտայ Կաթիլիկոսը մի վանահայր է և ուսանացոյց միայն առաջնորդ: Ողորմելի չէ հասկանում, որ ինքն իրան հակասում է, երկու չարք առաջ մեզ մեծ պաշտպան ցոյց տալով Լեւոնտայ Կաթիլիկոսի նշանակութեան և իրաւասութեան: Եթէ մենք անել ենք, որ Լեւոնտայ Կաթիլիկոսը ներկայումս, հանգամանքի բերմամբ, իւր իրաւասութիւնը լրացւեց զօրծ է դնում միայն ուսանացոյց մէջ—չէ նշանակում թէ նա միայն սուցա համար զըուս է—հապա ինչու չէ յիշում մեր պահանջը և Պօլսի հայերից, որ նոքա որոնք միջնոցներ իրանց սերտութեամբ կապելու Լեւոնտայ աթոռի հետ, ինչու չէ կարգացել մեր գրածը պ. Հ. իրէկէնանի նամակի առթիւ, որով նա ծխում է Ս. Լեւոնտայ Կաթիլիկոսի իրաւունքը նուիրակներ իրկելու և անմիջական յարաբերութիւն ունենալու իւր Տահահայատակ հօտի մէջ:—Մենք չենք աւսած, եթէ քաղաքական հանգամանքները արգելք են լինում Ս. Լեւոնտայ Կաթիլիկոսին իրաւասութեանը Տահահայատանի մէջ կամ այլուր, մենք չը պէտք է նպատենք զրանց, ապա թէ ոչ մենք անձնատուս եղած կը լինենք, Մենք չենք պաշտպանած Լեւոնտայ Աթոռի նշանակութիւնը, երբ հանդուցեալ Կէորդ Կաթիլիկոսի ժամանակ Տահահայատանում հարց զարթեցաւ ընդհանրական Կաթիլիկոսական աթոռը Սիւնդափոնիկու, այս այն ժամանակ գոյցէ, երբ պ. Տ. Գ. առաջին հոլով մուտքը սովորելիս պատմվում էր և այլք կամ խաների դռներում թափառում էին իրեն վաշխառու և կամ մի դերձակի խանութում հաշուապահ էին:

Հրապարակաւսը պէտք է ծանօթ լինի գրականութեան և արդարագոտ ու այնպէս հանդէս գուրս գայ և ոչ թէ իւր հաշիւը ընթերցողի անգիտութեան և անտարբերութեան վերայ հիմնէ, ցաւալի է, որ մեր հրապարակաւսների մի մասը յաւանութիւն ունի կարծելու, որ իրմով է սկսում հայոց գրականութիւնը և հրապարակաւսութիւնը միայն իր անձնական չափերի և ըստախառնութեան ծառայելու կեղտոտ

դիտաւորութեամբ է ուղարկած:

ԳԱՐԱՔԻԼԻՍԻՑ մեզ գրում են.— Մեր անտառապետը տեսնելով ժողովրդի զգալի դրութիւնը փութափափաքի համար, թոյլատրել է մօտիկ տեղերից փայտ բերել նրանց որոնք բոլորովին եղներ չունին:

Նոյն տեղից գրում են.— «Աղբար» անուանած ցաւը անխնայ անասուններին կտորում է գրեթէ մեծ մասամբ կովերին:

ԲԱԳՈՒՆԻՑ մեզ գրում են.— Մի խումբ անձինք, որոնք պատկանում են ընթերցող դասակարգին, մեծ բաւականութեամբ կարող են պ. Հայկունու գրութեան, որ այնպէս դեղեցիկ կերպով պարզում է զայնքերի վնասակար ուղղութիւնը: Շատ կամենում են նորա լուսանկարը ձեռք բերել, բայց չէ հարկում:

Նոյն տեղից գրում են, որ ցանկալի էր, որ Աղբարատարաց ընկերութիւնն ընդհանուր ժողով կազմէր և հաշիւաւոր յետ էլի սկսէր իւր արդիւնաւոր գործունեութիւնը:

Առաջիկայից Ե Ե Զ Ե Բ Թ Ի, ամսոյս 20-ին արհեստաւորաց կուրի դահլիճում պ. Տէր-Գաթիլիկոսը կը տայ ուսուսիրդներին մասնակցութեամբ վերջին ներկայացումն թատերական արհեստի մէջ կատարելագործվելու համար Ս. Պետրոսեւրդ գնալից առաջ: Կը ներկայացնեն 1) հայերէն լեզուով «Բաւառ» Ոսկերիչ (հնգ. Գահադիգ-Կանցի): Մասնակցողներն են Տէր-Գաթիլիկոսը, օր. Մ. Հայրապետեան, Մեղիքեան, Ֆրանցուզեան և այլք: 2) Ռսերէն «Донбасс» (ժող. 1 դործ.) մասնակցութեամբ տ. Խաչատուրի, տ. Շարունդի, պ. Կ. Լեւոնիսի և Գոնցարի:

ԲԱԳՈՒՆԻՑ մեզ գրում են.— Շատով տեղիս «Մարդ» ընկերութեան դահլիճում տեղի կունենայ պարահանդէս յօդուտ ընկերութեան դպրոցի չքաւոր ուսանողներին, մեծաոյս եւք որ քաղաքիս հասկացող հայ օրհորդները չեն զանալ նպատաւատարց լինելու իրանց աղքատ քոյրերին:

Նոյն տեղից գրում են.— Բազուկից ներկայացուցիչներ, Կաթիլիկոսական ընտրութեան համար, ձայների բաղմունեամբ ընտրվեցան պ. Սարգիս Ղար. Համանը և պ. Գրիգոր Դիտարեանը:

ԳԱՐԱՔԻԼԻՍԻՑ պ. Ն. գրում է.— «Մշակ» լրագրի 173 համարում կարդացի պարոն Միք. Տէր Գաթիլիկոսեանի նամակը, եւ նորա նամակի մի երկու զրպարով խօսքերին, որ իւր թէ չին. ական դատաւորները երբեմն իրանց իրաւունքից բարձր վճիռներ են տալիս, պարտք են համարում պատասխանել, եւ կասեմ, որ բայց այդ պարտին ոչ ոք չի ասել այդ: Միթէ պ. Մ. Տէր-Գաթիլիկոսեանը չը համոզվեցաւ, որ չինական դատաւորները իրանց իրաւանց համեմատ վճիռ են տալիս, երբ անցեալ տարի այդպիսի մի վճիռ պատճէնը առաւ անբաւական այդ վճիռից զանգատեց նահանգապետին, իսկ վերջինս իրաւացի համարելով հաստատել էր չինական դատաւորների վճիռը:

Նոյն տեղից գրում են.— Մեր ուսուցչաց խումբը և մի քանի երիտաւորներ պատրաստվում են ներկայացնել «Նուշանիկ»: Յաջողութիւն այդ պարտնեղին: Յուսով ենք, որ հասարակութիւնը կը նպաստէ ներկայացման օրովհետեւ օգուտը դպրոցինն է:

Յովսէփ վարդապետ խորագեանց, պ. Յովսէփ Զիթախեանց, պ. Աղբարեան. զըր Մանթաշեանց, պ. Կաթոր Գրիգոր. իշ Գաթիլիկոսեանց, պ. Սողոմոն Բայ. սողմեանց Հաղպատաց ուսումնարանին նուիրած են տաս-տաս ուրբի, վառն որոյ յիշեալ վանից վանահայր խորաղեանց վարդապետն իւր խորին շնորհակալութիւն է յայտնում յիշեալ պատրոններին:

Կովկասի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան խորհրդի նախագահ մեծ. Ա. Ս. Անանեանցը խորհում է մեզ հը. բառարակել հետեւեւը.— Հայոց Կովկասի Բարեգործական ընկերութեան խորհուրդը խոնարհարար խնդրում է ընկերութեան արդոյ անդամներին չընորս բերել կուրսի, Կեդիւնի 18-ին առաւտուան 11 ժամին պ. Գրիգոր Արծրունու թատրոնը, ընկերութեան ընդհանուր ժողովին, խորհրդի չորս անդամ և հինգ փոխանգամ ընտրելու:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շահմատի նշանուոր խոգացող.— Լօնդոնի շահմատի ժողովարանում նշանաւոր շահմատի խոգացող պ. Բալկոնը, որ խաղաղքաւ և մէկ խաղ շարունակ կապած աչքերով, օրոնցից շատն և ինը տարաւ: Անձնապատասխանութիւնը և ճարտիկութիւնը, որով Բալկոնը կատարեց այս դժուար խնդիրը, զարմացրեց բոլոր ներկայ եղողներին:

Թ. Տ.

Մազեր կորցնելու դէպք.— Հետաքրքիր դէպք երկրւոյց մազեր կորցնելու: Մի երեսուն և ին տարեկան հիւանդ, որ այժմ գտնվում է ականջի ցաւից, հինգ տարեկան ժամանակը ունէր թաւ մաշեր: Մէկ անգամ նա պարկած էր անկողնի մէջ, որը յանկարծ այրուեցաւ: Մտաւալով իրան երկիւղից, նա ընկաւ հօր գրկը, որը մտաւ ննջարանը: Այս ժամանակից նա բոլորովին ճաղատացաւ:

Թ. Տ.

Ապանիացի աղքատը միշտ ունեցել է առանձնապատկութիւն: Ոգնել աղքատներին, ինչպէս սովորեցնում է քրիստոսի եկեղեցին, առաջ համարվում էր սուրբ գործ, Ով որ չէր կարող կամ չէր ուղում ողորմութիւն տալ մուրացկանին, նա պէտք է բարձրացրել էր ձեռքը կամ մօտեցնելով գլխարկին ներողութիւն խնդրէր: Աղքատութեան դէմ գործ էին դնում ամեն հնարաւոր միջոցներ և զրկում զանազան օրէնքներ, բայց բոլորը անյաջող: Իսկական սղանիացի աղքատը ունէր ամեն ժամանակ իւր վրայ մեծ կարծիք, այս պատճառաւ էլ հպարտ է և յանդուգն: Ստանալով ողորմութիւն նա իրան աւանդելն չէ զգում ստորացած, ընդհա-

կաւակը նա համոզված է, որ ինքն բարեարութիւն է անում, օգնելով ողորմութիւն տուողին ստանալ վարձ արքայութեան մէջ: Օրինակ գտեք ձեզ համար մի ուրիշ մուրացկան, ասաց մէկ անգամ մի մուրացկան մի տիկնոջ, որը չունէր իւր հետ փող ողորմութիւն տալու, — ես չ'ունիմ ժամանակ գալու ձեզ մօտ երկու անգամ: Մէկ ֆրանսիացի ճանապարհորդի Սիվիլա եկած ժամանակը, մօտ եկաւ ամենեկին առողջ և զօրեղ երիտասարդ, բայց վատ հագնուած և սկսեց ողորմութիւն ուղղել: Ճանապարհորդը չ'ուզեցաւով վերադառնալ նորա անձնատիրութիւնը, ուղում էր տալ նորան միջոց վատաւիւրու երկու ֆրանկ և առաջարկեց տանել նորան իւր պայուսակը հիւրանոց: «Պարոն, պատասխանեց մուրացկանը, ես ծառայ չեմ, ես խնդում եմ ողորմութիւն, Տալ կամ չը տալ, այդ ձեռ կալն է, բայց վերադառնալ ինձ ձեր առաջարկութեամբ, ինչպէս ծառային, դուք իրաւունք չունեք:

Թ. Տ.

Եղիտարթ Յաղոնիս եւ Գրիշամ վաճառակոնը.— Յայտնի է այն պատմութիւնն որ Կլէոպատրան հրամայեց քեծել թանգաղին մարդարիտը և խմեց մէկ բաժակ գինով: Նորանից պակաս յայտնի է որ նոյն դէպքը պատահեցաւ և 1693 թուականին Լօնդոնում: Այն տարին Անգլիա եկաւ մի ֆլորինցիացի վաճառական, որն բերեց իւր հետ վաճառելու մի թանգաղին մարդարիտ: Նա առաջարկեց այն Եղիտարթ թագուհուն 20 հազար ֆունտ ստրլինգով փոխելու: հին, որ սիրում էր ծախսութիւն խաղալ, որ տարվայ ամեն օրվայ համար ունէր առանձին շաքար, չէր վատահանում վրձարեւ այսպիսի նշանաւոր գումար, պատասխան տալով, որ սիրով կը գնէր մարդարիտը, միայն նա չ'ունի միջոց: Ֆլորինցիացին չար զայրացած էր, եւ ինչու համար էր Անգլիա գալու, — ասում էր նա—եթէ այստեղ թագուհին էլ փող չ'ունի, իսպանիայումը ամեն իշխան կարող էր գնել ինձանից այս մարդարիտը: Այս խօսքերը տարածուեցան ամբողջ քաղաքը և շուտով հասան Լօնդոնի մի հարուստ նաւադործ Թոմաս Գրիշամի ականջը, որ այն րոպէին առանց խօսելու ֆլորինցիացից գնեց մարդարիտը, խնդրելով նորան բերել միւս օր նշանակած ժամին: Խաղաղին եկաւ նշանակած ժամին և գտաւ Գրիշամին իւր բարեկամներով ճաշի վերայ: Տալով վաճառականին փողը, տանեցը խնդրեց նորան ճաշի, ճաշը վերջացնելով, Գրիշամը վերաւաւ մարդարիտը ձեռեց, հիւրերի դարմացման համար, բերած սանդուղը և ամեն գնու բաժակի մէջ, Թեոյ վերկենալով իւր տեղից, նա ասաց մի քանի խօսք ի պատիւ թագուհու և դարակից բաժակը թագուհու կենացը: Բայց այժմ, ասաց նա յետ դառնալով դէպի ֆլորինցիացին, հետ դարձէր խաղալ և խաղանիւ և եթէ կը խօսէք մեր թագուհու վերայ, միտ բերեք, որ նա բաւական հարուստ և զօրեղ է, որ ունի հպատակներ, որոնք կարող են խնել իւրեանց թագուհու կենացը: Եւ Գրիշամը մարդարիտը որդիւն էր: Թագուհին ի հարկի ի մացու Գրիշամի այդ վարմունքն և խնդրելով նորան իւր մօտ, շնորհակալութիւն արաւ, որ նա այնպէս ասպետաւոր պաշտպանեց իւր թագուհուն:

Խաղաղիր Պ. ՍԻՄԵՕՆԵԱՆՑ
Հրատարակել է Հ. ԼԵՆԻՆԱՅԵՆՑ

Բաղուած է երկրորդ տարեյրջանի 1884 թ. բաժանորդագրութիւնը:

Ա. Ղ ա ս ա պ ե շ ա ն .

Մի խելի՜ երիտասարդ ցանկաւում
է Տ Ե Ղ ունենալ կանտորում
կամ մի որ և իցէ տեղում. կամ
պարագել Հայ ուսումնարանների
պատրաստական և միջին դասատանց
աշակերտաց և աշակերտուհիաց հետ
Հայոց լեզուից, Փրանսիական լեզու-
ից և բոլոր առարկաներից թէ՛ տան
նորան չափաւոր ՎԱՐՁ կամ սը-
նունք: Հասցեն. — Петхаинская у-
лица № 5, в3 доме Меликовой.

(7) 10-1

U U U U U U U U U U

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ.

Խմբագիր Հրատարակիչ՝ ՏԻԳՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑ.

Подписная цена на журн. „Прогрессивн. сельское хозяйство“, с прилож. газеты „Родина“ 4 р., с пер. 6 р на 1 годъ.

• ԶԱՅՆԱԴՐԵԱՆԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԴԱՐԱՆ ՀԱՅ ԴՊՐՈՅՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ •

Վաճառվում է Զ. Գրիգորեանցի Կովկասեան գրավա-
ճառանոցում. գինն է 80 կոպէի:

під редакцією А. В. СТЕПАНОВА (бывш редакторъ „Юридического
Обозрѣнія“).

За газетой обезпечено постоянное сотрудничество: кн. К. А. Бебутова, Вс. М. Гаршина, П. А. Измайлова, С. Н. Кривенко, Н. Я. Николадзе, П. А. Опочинина, А. Н. Плещеева, И. Ф. Тхоржевского, Гл. И. Успенского. Н. А. Шаврова.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ա. տարի, ուսումնական և ընտանի մասն: Գինն 530 Կ.:
10—9

Ջորդիւ, այնուհետեւ մենք ստիպուած
կը լինենք իսպառ դադարեցնել եզար-
ժարանիս հրատարակութիւնը և
փետրուարի 1-ից վերադարձնել բոս-
պատկանելոյն մեր յարգելի բաժա-
նորդներէից ստացած տարեկան վճար-
ները: Մինչև փետրուարի 1-ը բա-
ժանորդագրութիւնն ընդունվում է պ.
Եփրեմ Մատուրեանի լամպային մա-
զաղնում (Дворцовая улица) և իւրմ-
բազրութեան քարտուղար պ. Գր.
Շահբաղդյանի մօտ այս հասցեով.
Тифлиς. Григорію Шахъ-Будагянцу
учителю Армянской Нерсисянъ семі-
наріи. Абась-Абатская площадь, соб.
домъ, кв. № 8.

Խաղաղի ճրատարակի Դ.Կ. Խորոմեան

ԸՆՏԻՐ ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ

անուշով աշխատասիրութեան առաջին մասն. Ա, ր ճ ա կ:
Գինն է 1 ռ. 25 կ.: Գումարով առնողներին 1 ռ.: Գիր-
քը բաղկացած է 470 մեծագիր երեսից:

դ ու թ և ա ն, որ Զու իցերկայի Ք ու ր
քաղաքում կարելի է երկու տարուայ
ընթացքում խիստ ա ժ ա ն բայց
վայելուչ ապրուստով Հ և ր բ ա ր ա
Յ ի լ լ և ր ա կ ա ն ուղղութեան (ամե.
նարկաւանութ) մ ա ն կ ա վ ա ր ժ ու
թ իւնը սովորել: Մանրամասնու
թ իւն իմանալ յանկացող պարոննե
րը թող բարեհաճին զիմեւ ինձ հե
տեւայ հասցէով.

Ինձ համար ամենաքաղցր պարտաւորութիւն եմ համարում յայտնել յարգելի հայ ուսուցչական դասին և հայ երիտասարդ

Въ Швейцарію. An das Lehrerseminar zu Chur. Herrn D. Kalantarianz in Chur Schweiz.